

Ees de doue seti in septimana

Joi-a si Doinicea.

Pretul pentru Austria

pe an intraga . . . 10 fl. v. n.

si Junatale de au . . . 5 fl. v. n.

si trei luni . . . 3 fl. v. n.

Pretul Romania si Sardinia

pe an intraga . . . 14 fl. v. n.

si Junatale . . . 7 fl. v. n.

si trei luni . . . 3 fl. v. n.

CONSTITUTIA

DIURNAL POLITIC SI LITERARIU.

REVISTA POLITICA.

Pea'ta 20. fauru 4. martiu 1865.

Nota ce ministrulu de statulu austriac au scris in dilele acestu comisiunii financiare a senatulu imp. au facutu in cercuile politice si financiare o impresiune cu atat mai viua cu catu prin aceea se invezinea conflictulu intre ministeriu si comisiune. Intru acestu documentu D. Schmerling apuca intru un tonu supradictoriu si care se pare a justifica ore-si cum aceea expresiune de „opuziune factioasa” aruncata prin unu diurnulu oficiosu. Procedura ministrulu de statulu fu supra judecata in statulu comisiunii, unde partenerulu ministeriulu nu potua decutu si cerea sa-l seuse fira la cutiada seila apere. Incatu pentru amnistia ministerulu de statulu, de a nu se infatisa, nici ala nici colegii sei, in statulu comisiunii, pana candu acesta nu va decide sa ocupa de bugetele pe 1865. si 1866. deodata, comisiunea raspunde declarandu ca va urma lucrurile sale. Acestu-a si antagonismulu pronuntatu intru ministeriu si comisiune, spre marea bucuria a celor cari neci odonora n'au fostu mai amici neci nei constitutiunii neci a formeluor constitutionalu. D. Schmerling incepe, bine ca tardu, a recunoaste greseala ce fece, se vede a-i paré ruie si se mai dá dupa péru. Dar si de se voru intelege, cum voru poté, ministerulu si comisiunea, a supra foru, a simase ca nu se voru intalege in ceea ce a capulu lucrulu. Adeca in reditarea spesloru spre a se usora sortea contributoriloru si spre ai sepa odata de noialu perpetuu ala deficietulu, apoi asta reditarea mai verosum naua in bugetulu militare se pote face. Multi se indoieste ca propozitiunea lui Giscra se pots indueci in senatu si cu guvernulu se se supana la reditarea propoz. fiindu acestu o partitu potuile care e convins, scia celu putinu se prefaca a fi convinsa, ca reditarea ostirei ar fi plina de pericle pentru imperatu. Noi erdemu ca diferentiu de 5-6 milioane ce e intru sumu reditarea incuviintata de ministeriu si cea propusa de comisiune, in plenuu camerei ablegatorulu de a buna sama nu va produce vre o catastrofa. Inlata se ministerulu sau involuia la o reditarea, de si mai mica, decutu cea propusa, cala impacturi e deschisa, fara spriginirea majoritati in camera ascurata fiindu a priori, transactiunea e gata. Se truceana la evinimentele ce constituose obiectulu dilei.

Programulu ce se prefunde a se fi formulatu intru ciltu-a patrioti de frunte din Croatia si Dacia, capulu partiei Adressatorulu din dieta hreuta a ungariu, ocupa astazi tota diurnalitatea. Diurnalulu nemteose „Politik” din Prag'a (jurnalulu au Slavloru) au impertusitu intru programulu formulatu in privinta reincorporarii Croatiei si Slavoniei cu Ungaria, anunandu si câte-va persoane, cari luara parte la acesta deslegare a costuiniu comaragiare, intru aceste si per actualulu cancelariu de curte ala Croatia, D. Masuranciu. Inmartearea acestu face mare senasime, incatu diurnalulu oficiale de Viena grabi a desminti faptul, reducandu-l la an 1860, si declinandu responsabilitatea guvernulu de acum. Apoi urmu D. Deacu, negandu faptulu dar ne diandiu nici un cuvintu despre acestu si a aderevulu celor cuprinsu in program, in fine, D. Majoranciu, negandu ca ar fi luara parte, se inoaca a sepa pe aci patrioti croati, cari in tempurile acelu candu si cel mai ageri ince de abis poteau vedé prin cetia de atunci, potura a face ore cari-va negociatiuni, deci, dice D. Cancelariu ala Croatia, trebuie se li-se erte aceluor patrioti, daca ei privindu atunci mai multu la trecutulu, decutu la viitorulu, se inereada mai multu in sprijinulu altora decutu in poterulu lor, si mai vruga a fi coloru decutu parer inter pa-

res. Asemene demintire seusa'toria nu multa valoare va ave in ochii publiculu, care dupa aceste nu se va indoi de leu, de si nu chiaru despre existentiu unui programu formula'tu, dar a buna seama despre negociatiunile intemplate. Portarea dietai croatie in celu mai de aproape viitoru nu va dá decalitariu a supra acestu lucru misterios. Il. ministru de statulu va fi surprins vediedu cum s'au lucratu si pote se mai lucra inca la spatele sale. In tota intemplanca lucrale e interesata atate pentru guvernulu ciltu si pentru cele doua partite nationale a tiereluor sorori.

Frati covelegianu si fratiloru nostri de sange, membrii congresulu serbescu din Carloveit, cildimulu natimii serbesu, reprezentatu in sata adunare, dedu un semnu ecclatante de fraticitate si stima ce porta ei in sinitu lruu cãtra frati de aceea-si confesiuine. Adeca, D. comisiaru propuse a se inviti metropolitulu romanu si cei doi membri rom. a veni la congresu si a lui parte la desabaterele a supra impartirei averiloru pana acum comuni. Dar ce se vedé, in locu de a se decide lucrulu pre cale convinsioasa, se adole D. Garbovicu, care precum in vietia privata asid si in cea publica se arunca totu in extremitati, intrebó: ore Serbiu au a cere de la Romanu? si ca vedé-va dlui cine va cutiada a merge se inviteze pe Romanu! La acesta insulatiune forte necesitica membri congresulu, inca si militariu respinscu cu „bravo Fairé”. Asid deserte unu corresponsintu din Carloveit a diurnalulu „Vanderer” acesta bravura. Noi din parte-ne acceptam informatiuni din loculu competentu si nu vremu se erdemu acesta scena cam esgerata. Cu tote aceste insemnamu ca metropolitulu rom. si membriu rom. fiindu ei cãimati de la locurile maialte a lui parte la congresulu serbescu, au totu dreptulu a cuprindelu lruu in sinitu lui pana candu despartirea totalu nu va fi efectuita, fira ca cine-va se-si potu araga dreptulu de a-i insulta. De altminteu, dupa parerea noastra era dora mai bine a se cere de la guvernulu incuviintarea unui congresu romanescu, care pãuandu-se in legatura e celu serbescu poté se deslege costuine impartirei averiloru fira ca o parte sei alta se fi insulata, sau a concerte totu lucrulu dreptulu guvernulu cu acesta dupa ascultarea amboloru partu se decida casu'a dupa cutiade.

Domnitorulu Romanlei lucra nenecutatu a ascuru independentiu si autonomu patriei sale. Noua dovada e staruatiu lui, demna de tota laud'a si recunoscutia nauimii intraga, de a rumpe o data cutuiale juridicidionulu straine in Romania. De va persevera va invinge de scuru cutuiale unu notari, cari totu au tienti la capitulatiune inebiate cu Turcia pagana si necivilizata, dar cari nu mai potu ave valore fatu cu unu statu cresutinu si organizatu in spiritu secululu presinte si asemene coloru late staturu culte a Europei. Sub rubrica „Romanu” impartesimu o corresponsintu in sata privintu.

Deslegarea costuine croato-ungarice.

Diurnalulu „Politik” din Prag'a, in arulu de 28. fauru publica unu programu despre reanascerea Croatiei si Slavoniei la Ungaria, si a supra carui-a afirma ca s'au contineu J. Masuranciu (sch cancelariu de curte) Cuculovicu, Vucobovicu si Prica fra din partea magiariloru din Carloveit Desak.

Programulu fiindu forte lungu, lu reprezentam numai in frase, elu permite ca sata costuine e de competentiu dieteluor Croatiei si a Ungariei, dara deslegarea se va usora daca pana la dieta se va informu opiniinea publica.

Arta ce Croatiu si Slavonia s'au acceptu misiune duplice, anume in afara apereau in-

stitutiuniloru lor; propagarea libertatei si a culturi in orientu, dar in lãtra dezvoltarea constitutionalu.

Ungaria — dice programulu — e espasa multoru pericle din afara, si aceste numai asid le va poté devinge, daca i va succede a delandui pentru misiuniu ei pre popole slave-romane de la Dunare. O sata-felu de alianta libera ar fi tare, si aru strage si pre popole comangene.

Cum e posibilu progressarea Croatiu in Ungaria?

Pana candu erã limb'a latinu in oficiu, eramu neutrali, si inaintam. Dar de candu in Ungaria s'a introdus limb'a magiara, accepta desceptu controverselu nationalu, elu erupsea, condusura la o catastrofa de unde nu nãta. Acã programulu devine a supra formet ce aru ave se imbrace reanascera Croatiu si Slavonia la Ungaria.

Croatia si Slavonia in unione cu Ungaria, pana la unu gradu anumit trebuie se ascuru nedependentiu, autonomu. Asta legatura s'ara inintiu prin o unione reale, astu-felu ce Croatia si Slavonia se se considere de membri egulu independenti. Adeca unione reale cuprindé in sata personu regeliu legitimu, institutiune constitutionalu, si tote acele probleme inalte de statu, cari presupu misiune comuna istorica, — dar acã este si magarina ei. Tote cele late, ce nu se tienu de suta' acesta, sunt reserbate pentru independentiu Croatiu si Slavoniu.

Programulu ceuta ca s'aranteu independentiu Croatiu si Slavoniu s'aru poté formula in urmãtoarele:

A) Teritoriuulu regalulu triuntu — intalegendu acã si grãntia militara, orasiulu Fiume cu cerculu lui — remane erte marginele de acuma. Ce se atinge de Mura, Ungaria se lie in consideratiune ca locutoru ei sunt Croati, deci se o des Croatiu. Dalmatia se se incorporese asidurea regalulu triuntu.

B) Numele, titulu, emblema si colorie tierci. Regulu triuntu in tote relatiune publice cãtra Ungaria, in diploma, decrete si in legi se se numisca regatu sociu (regnum socium) si numira de parti anesate (partes adnexae) se se sterga pentru totu-deamãi. Regulu triuntu va pastru emblema si colorie de pana acuma, unde e fi reprezentatu va intrebunãtiu echivãtu aceste.

C) Domnitorulu si coronarea lui. Regele Ungariei, e totodatu rege si in Dalmatia, Croatia si Slavonia, intru intielesele santuine pragmatice se coronã si jura pre constitutiune, deslinitu pre libertate constitutionalu, se deoblega pastru autonomu si integritate teritoriulu regalulu triuntu, suberbiu actulu de coronatiune pentru regulu deslinitu in limba acestu-a art. 49. 1822.

Titulu: Regele Ungariei, Dalmatiei, Croatiu si Slavoniu.

La fie-care coronatiune, regalulu triuntu se va reprezentãtiu prin o deputatiune trimisa de dieta anume spre acesta, sata deputatiune va face omagiulu in numele tierci, si va privi dieta de incoronatiune pentru regalulu triuntu.

D) Legislatiunea. I. Pentru costuinele ce atngu problemele supreme de statu, regalulu triuntu si-croese legi impreuna cu Ungaria intru-o dieta comuna. Aceste costuine sunt: tote costuine ce se atngu de constitutiune; relatiune cãtra domnitoru; causele eterne, astu-felu ce se referose la relatiune tiereluor corburi cãtra cele late provincie a le monarciu si cãtra strainatate; cause militari, financiãle, causele comerciale, cele de dreptu privatu si penale.

II. Representantiu. Regulu triuntu va fi reprezentatu la dieta Ungariei in concretu, prin siese oratori (deputati) provieduti cu instructiuni din partea dietai regalulu triuntu. Acã programulu arta ca limb'a magiara

a făcută foarte puțina înaintare în Croația, și d'aceia cu greu se va potî implinți (ca toti deputații se cunoscă limba magiara.

E) **Administrația.** Dacă va susți și d'acoi nănzăre cancelarilor de curte ung. atunci cancelarilor croata se va contopi cu aceea, sub nume de departamentu pentru cauzele croate. Era dacă se va înființa ministeriul răsărit, pentru Croația va fi consiliul banale, în frunte cu banul, care totodată e membru consiliului ministeriale ung. Afara de acestu-a, pentru Croația, se va denumi încă un ministru fără portofiu.

F) **Justiția.** În Zagrabia va fi funționat tabula banale; în Pesta va fi un tribunal suprem care se va înființa un senat desclinit pentru cauzele croate.

G) **Limba oficială.** Se pronunțe principiul cumea, limba croata e una d'între cele a le petrarilorilor, și dicta de Zagrabia are dreptul ca pre deputații ei va transmite la Pesta să-i impoterească a vorbi după impregurări în limba magiara s'eu în cea croată. Testul legilor ce se referesc și la Croația s'eu fie în limba magiara s'eu croata.

Decisiuni generale. Depuștiunile prin cari Croația s'eu reanască la Ungaria, nu se pot schimbi fără de convoarea regalului trinitati.

Dacă dicta Ungariei ar aduce lege contrarie cu legaturile imprumutate, acele lege nu ai aiba validitate.

Aceste decisiuni, după ce voru primî înviniuțarea domnitorului, ambele regate le vor inserie între legile lor.

Pana aci programul, ce de prezentu e a ordinea dilei în diurnalisticu imperiului.

Dar nu va fi de prisos a amintea că „Wiener Abendblatt“ din 21. I. e. publica o scrisoare a cancelarului de curte croată d'Almazanici, prin care Esc. Sa declara că n'a luat parte la programul despre reanascerea Croației la Ungaria, publicatu de diurnalul „Politik.“ O alta versiune voiesce a scl că acestu programu s'a nascutu în 1860. Numai existința lui încă n'a demintu-o nimene.

Christovul de donatie al lui Constantin Brancovanu privitor la mitropolia din Ardeal.

Domnulu meu! Naște cu 2—3 ani se fecu la Sibiu intarebă despre un chirovas de donatie suabatoru pentru moșta Merisienilor din districtul Argeș. Eu nu mai aveam multe mi lu'areca și pe acela în primăvară din 1819, candu me depoiara si de avere si de o parte a bibliotecii. Mi-adeucam aminte, că repositul Sim. Barutiu încă ar fi avut o copia după originalu romanesc, ar nu mai poteam însă scrie decă la prastratu s'eu nu; intr' aceea lipsă aci donatiu documentu se simtă totu

mai tare. Eu pe atunci uitaseam cu totul, cumea propotepele Petru Maioru a pestratu acei documentu în Istoria besericeii romanilor tiparita la a. 1813. în Buda. Credu că nu ar fi de prisos a reproduce acei documentu, de și numai în traducțiune latinescă asiă precurse ai în aici amintit istoria.

Petru Maioru vorbindu în part II, Capu 2, §. 1, 2, 3, despre mitropolia romanilor din Ardeal, premite în §. 2, acestea: „In dilea arhierului din Balgru Ana naste, carele celu din tâu urdiu'ta de Teofilu, celu ce înainte de Atanasu de sediatur pe Scannulu Arhieriei Belgradului, unire cu Besericeii Romei o au facutu, Ioanu Constantin Brancovanu, principu imperatice Romanilor și alia tierci Muntenești Voda au darutu o moșta d'în tîcia romanica Archiepiscopiei Belgradului din Ardeal, care darure și cu scrierăre a o inartu. Scrierăre a ceea o au datu laudatulu principu si voda în limba romanica; era după aceea fi prefacutu în limba latinescă. Ne avendu cu în mana, fără (de cătu) ce în limba latinescă scrierăre“), nu potu fără (decătu) singura aceea se-o ceteasa aci.“

Era documentulu tradusu în latinescu suna asiă:

„Ioannes Constantinus Bassarab divina favente elemēta Princeps et Dominus totius Ungrovlachie, Sanctae divinae Metropolitaniae Albae Juliae et Archiepiscopatus Transylvaniae sub invocatione SSimae et vivificae Trinitatis, cujus domum residențialem antiquitate collapsam ex fundamento fieri et erigi curavit in Domino defunctus quondam Praedecessor noster Joannes Michael Princeps, Reverendissimo item Patri Athanasio Metropolitaniae, totique Synodo Sanctae Metropolitaniae tradidit possessiones in Campo Merisieni for die Districtus Argeji, ex toto territorio, ex campo, ex sylva, ex aqua, ex pomario pascu cum omnibus preventibus qui essent. Quapropter mea Dominatio hoc Dominationis Meae scriptum tradidit simul cum omnibus contractibus factis in emptione harum possessionum Reverendissimo Patri Athanasio Metropolitaniae Transylvaniae et toti Synodo Metropolitanae, ut jure proprio teneant

* Veđi Nr. 71, din 15.9 sept. 1804, f. 267 Col. I. sub p. Bucuraz și Nr. 72, din 19.8 sept. 1864, f. 290. Col. II. III. și f. 291. Col. I. sub „Reflexiuni la provocarea correspondențelor bucovinene a lui J. Logu“ și privire la noticiile principelui Constantin Bassarab. Acelu documentu s'a publicatu în traducere romanica și s'au diis totu cîte se potu referi la acesta obispu; — în particularu însă pri bucuraz articolulu proștutu sună d'în p'na emintelu nostru publicatu, cu atâtea mai vertosu, că au avutu și necesari inserari în s'au cauză; era de alta parte pentru cuvintulu că „In latinesca a se facea latinesca a se facea dreptu fratriu de legea eredit. ca și candu a cesti-a nu ar vedu bucuraz infinițarea noșei mitropolie. Omnei nepropozici se gaseca de ambo părți, c'au deștinat a se ținera intru d'în p'na, precum ai planu d'imprez. . . . singele apa nu se face. In noi toti un s'ideu bate. Red.

intemplare la parere noșomnata, nu produce nica adeo rezultate ponderose, dacă nu a existatu mai înainte una cauză, care a concepu, de a pooluati acedea intemplare mica unu efectu mare. Scl'eta n'au mai atunc aplicade unu factu mare, candu pre materialu de focu gramaditu de mai înainte. Montenegro (Marinea și cadrea Romanilor) intareba parerea acedea, candu dice: „Nu vorosca este, care domnesce lamea Suntu cauze universali morali, s'eu fasio, cari opereza în fa care monarhia, o redica, s'eu restora; totu intemplare atema de la cauzele aceste, și dacă carulu unu resolu, adicu o cauza desosebita, rimasa un statu, a scedea demerit Ios. Des Romanii, după ce au datu lamea exemplu de una popora ce se constituie pre sine și se redica la marie, parand de la Cesaru în ceea ce a armă erbesce în servitate, acedea s'au templat, pentru că a existatu una cauza universală, care impiedecă republiă în modu fatalu de a se întore la curatiu a vechiului sale institutiuni; pentru că lipsele noui si interesele unei societati formatore si apucatu ale midioluce spre îndestralia lor. Precum în areta legioli; în intemplare celo mai ponderose,

es possident hanc possessionem in Campo Merisienor dicto cum omnibus preventibus a legitibus usque ad limites.

Datum in Urbe Principatus Nostri Bucuresti, mense Junio, anno Principatus Dominationis meae 12, a condito urbe 7908, a Domino autem nostro Iasa Christo 17008.

Joannes Constantinus Princeps,
„Stephanus Cantacuzeno
Cancellarius.“

Eu me retienu înadinsu de re'ntrocerea acedea traducerii în romanesc; e originalu a fostu romanesc; în alia limba nu va mai restaru autem; și bine ar fi ca aceluasi să se gasească unde-va.

Pote fi înse că va întrebă cine-va, ce e folosu practicu ar mai potu ave acedea documentu, fia în originalu fia în copia, aia n'au mai că elu inca adereșce ca și mai multe altele, cumea Ardealu avu mitropolia gr. resaritina; moșta Merisieni nu numai că s'a perdutu de multu (de candu?) de la mitropolia ardeleană, nu numai că ea nu se afla în proprietate statului romanesc s'eu în a besericii lui, ci aceea-si în cursu de 160 ani a trecut d'în mana în proprietate unor familii particulare prin cumparare si ereditu formală si legală, prin urmare în totu casulu a intratu la mijlocu prescripțiune (seru cum îi dicu în Români, paragrafa (Verjährung).

Acestea momente juridice le reconosem si noi; cu tute acedea seimi si afiță, că episcopii Sibiliului apucandu lucrulu mai virtuosu după urmele acedea documentu înainte cu vreoți ani, de nu me înșala, a făcutu besericeii pasi prin regululu austriacu la celu romanesc, nu pentru ca se-i-se redea moșta Merisienilor, ci ca se-i-se facu unu altu ajutoru d're-care ce ar corupsede acelu donatiuni vechie. Pofitulu fiindu cu prietneșce, mai întierți, ca cu ocașuna calatoriie la Bucurazi se întrebă despre starea lucrului, am afițat mai tardu, că în scopulu de a întinde unu ajutoru materialu besericeii gr. res. din Ardealu s'aru invol că mai multu de la caru depinde lucrulu, că înse în primința modalițati pasului factu domni o mare neintelerge, d'în care cauza petitiune respectivă remase documadată la o parte. Ministrul besericeios de atunci adica îi veni fote crește picioru, autiū că petrușce s'a făcutu pereră pre ealea consulatulu c. r. și a dou'că de ce se se face pretensiune ca de dreptu. Da. Ministru înse trebuia se scia, că unu cetăținulu d'în altu statu nu p'be înșință asemenea cereri, decătu în unu pri autoritație cari este elu supus; era decă ministrulu c'atu respectivă chertă mi cu hare aminte, eră se ale curatu, cumea nimeni nu cerea cum amu dico pe austriaceșce, unu equivalent d'adu dreptu, de jure, ci cu totul d'în alte rațiuni pe care le afla oricine în comunione religioșe, precum le afla r. catolice, cari con-

FOISIORA.

Preventurarea la „Vieta lui Cesare“ e armatoriă:

„Adeverulu istoric“ trebă să n'a mai pacinșanta, de cătu religioșe. Dacă praxierice credinție redica s'udetiulu nostru preste interesele lamea acedea-a, — doctrine istorice ne înșadu de alta parte amorea cetra ce e frumos și bun, si ur' ca t're ca impiedeca progresulu omenei. Aceste doctrine, ce se fia foliositore, prespaua amitte condiții. Fara trebu reproduce cu acuratata strictă si stratofornic politice si socială d'îmbramante în modu filosofic, atrăgerea picanta a particularizatiulu d'în vieta barbatilor publici, nu se cade să abata atinșione de la rol'aci politica si s'o face a si-ndi de siminșime providentiale.

„Scrieritorulu n' infatoseșce pre adese ori fazele desosebite a istoriei, ca întemplari casnali, fard de scerăți în faptele permese adeverata loru origine si desafiaturora loru naturale, ca pictoriulu, care se tiene, în reproducere fenomenoloru naturalu, numai de d'epuralu loru pitorescu, nepotendu da pre icon'a sa explicarea loru scientifică. Istoriculu trebă să n'a mai multa de cătu un pictoriu; ca geologulu, care explica fenomenele globului pământesc, cu scerutez istoriculu scerutez transformariilor societarilor.

„Inse, care e mielniculu, de-a ajunge adeverulu în scriere de istorie? Trebu a ura numai regulorelor logice. Se stătienu cu taria înșință de tate, că unu efectu mare, are totodată o cauză mare, și d'ată un' micu; cu alte cuvintu, unu

lipsă s'a astringatori, chiaru să n' trebu reconosutu în d'ărarea îndelungata a unei institutiuni documentulu luneteci si, și în indință nedeputabile a unu barbatu aspr'ă, scl'etulu s'eu, documentulu genului lui.

„Problema stă dar intr' acedea, a sceră ementalu de vieta, care face potora institutiuni, precum si cătețulu conducatoru, care determină lucrarele barbatulu. Urmandu acesta regula, vom incunșură ratiocine acelu istoric, cari suscepu faptele tradite de averu de mainăntu, fără de a le coordonă după ponderositate la lor filosofică, și în modala acedea glorioșe, cu mericioz calumnia, si face în întunecure, ce ar trebă pune în lumina. Nu analiza ce frigă a imperatiuni romane, ni va explică durarea unei organizati aiță de mare, ci examinare cu temei a spiritalu institutiuniloru acedea's; mae enararea pans în particularizati a lucrariilor celor mai nice a le unu barbatu, ni va descoperi scerutez indinșibile lui, ci scerutarea atenta a motiveloruo aubiile a portare sale.

„Dacă faptele extraordnare adeverose, că avendu de a face cu una goniu extraordnariu, peccatu de a impune, cu ocaș, moșta s'eu, și omululu, totu pasionulu si sentimentalulu unu modificati. Nimeni e mai fals, de cătu a nu reconose precinșințulu aceluor finitit preșteru, cari d'în tempu în tempu se areta în istoria ce lumie departe luctorie, impredicatu întunecorelu ovalu seu si lumindand ventorialu. A denegă acestu precinșințu, ar' înșimă a înșalță omeneșce, fiindu-o de capace a sufiri în tempu mai îndelungatu si de buna voia a domnia, care nu se basă pre marire adeverata si

ROMANIA.

mai antin pentru insemnatia cea mare a obiectului, si ca cuprind intr'una, caci ce lucru poate sa aiba pentru noi interes mai mare, dectia proprietatele acelea din care se sustine tot baserica noastra, tota clerul, si toti delegatorii baserice, de la capala basericii si pana la celui mai de prama scriitor, si asieritii sau basericii; din carele este ineditata si se sustine o mare parte de scole si de asociatiile de cultura, (precum: Institutul teologic din Cerneati, la Gimnazialu pinaru din Cerneati, din Cerneati, la Gimnazialu pinaru din Catecheti, Seminarialu din Cerneati; Gimnazialu pinaru din Suscova; Scoala normala si preparandala nationala din Suscova; Scoala reala pinaru nationala din Cerneati; scoala de dascalii din Cerneati; una Catecheta la scoala de fete din Cerneati, Scoala normala nationala din Siret; Catecheta de la scoala normala din Suceava; 56 de invetiatori triviali; ajutorii la 72 de scole triviale; infintarea de scole triviale pe unde au sunt loca, neci se afla mijloce spre infintarea lor); pensatiu la mai multi profesori triviali si la vladarii de ala lor, s. s. a.) Eca data, ca tota civilizatia noastra religioasa, morala, spirituala, nationala, scintiala se sustine din acele proprietati; eca, ca tota dezvoltarea si civilizarea noastra religioasa, nationala, spirituala, scintiala se ajuta si se sustine numai prin FUNDULU RELEGHIUNARU, formatu din proprietatile insemnate in asta carticica; deci cine are putu si cu flinta sa si pentru dezvoltarea si nobilitarea scolilor, care sa nu derdaca fructele din adanculu scolarei stu, ca sa se cunoscama mai de aproape acestu lucru necesaru ala fericiirii sale, acestu sustinatoru si inaintatoru ala vietii sale religioase, morale, nationala, ala fericiirii sale adeverate, ba chiaru ala existintei sale? ce ane cunoscandu-lu, se-lu scie si aplea de intampieri neprevedute, stricatii; sa scoala sa si inamulu, si foleli dupa cuvintulu pirrus.

Mai departe se publica asta privire cu acelu scop, ca prin aceasta inepuntru orde, si nepedepine in tota privinta, sa se deo ocunosea binevinta, si derita la barbati cei ce au cunoscutia mai latite, mai amernite si mai acurate despre acestu obiectu atutu de insemnatu si compunitoru, si anu prevedeti si cu mijloce de ajunsa spre capatarea si publicarea uriceloru atingatoru de proprietatile Pandelu, ca ei sa indelpeasca tot scaderu, ce se voru fi aflandu in asta carticica, si astu apu cunoscutia scolaru, duplina si lamurita despre tute modulu monastirei, din carele sa formatu FUNDULU RELEGHIUNARU, si despre memoriiu barbati (*Principi, Episcopi, Calugari si proprietari mironi*), carii sa deruita acelu moie, sa si vesea la cunoscutia sfidatulu nostru ala totorura credincioseloru fil ai basericii noaste, si prin acestu sa ne face, sa si ne indonea si pre noi, ca nu numai sa ne aratama puravoa cea mai religioasa si inaintata ca cea a ineficatoru ai noaste, dar totodat sa ne rugama cu umficatoru ai noaste, ca sa ne revese si la incheie nostra ala totorura scolaru, spirituala si scintiala cea saatu ala ineficatoru noaste, sa fericiit, ca ane sa facu si noi daruri si Funduri pentru urmasii noaste, era nu se trauu numai de a gata din cel ce au fundatu si au intenciuat pentru noi fericiitii si puravoa pomoniitii si memoriiu noaste strabuni inaintati!

Pentru ce scriatu este, ca: totu ce avemu si totu ce facu in asta viciu pamentaru: pieru si se semionice, ca cum s'ar fi mai fost; si numai faptu ca buna ne ramane de pomonea binecuvantata dupa moartu!

„Na vi adunareti pomone pe pamentu, dice Sfantu Scriptura, unde vi-o mananca mollele si rugini, unde vi-o sapa furii, si vi-o raseaca; ci vi adunati comora in ceru (adeca: faceti fundatiuni pentru baserice, pentru scole, pentru academie de droptari, fara de caru sunteti pieri, si nu ve mai potei spera de splinera totala) pentru staciiu cei ce suntu, dar fara mijloce, pentru Romanie si Avostiniana cele ce se infintiescu spre inaintarea culturii religioase, morale, nationala, scintiala, spre fericiitii vestre; si spre maricila lui Dumnezeu din faptule vestre! caci numai atanci comora vestra nu vi-o mananca mai multa neci mollele, neci rugina, numai atunci nu vi-o mai potei neci sapa neci rapl furii!

„Celu ce are urechi de audita: se audia si se intaltesc; si dice ace silitu in die, si linia de slantiu: se slantiu si al baroculu!”

„Era tu Domnedale ala religiozulu, ala moralitatu, ala nationalitatii, ala scintialu, ala culturu, si ala fericiitii fiinteloru tale. — Tu parintelu luminaru reversa-te binecuvantara ca cea corecta atup'a acestu inceptu, ce s'a facutu! Astu si fiu!”

Cerneati 1/6 ianuaru, 1865.

Antorulu.

Correspondentulu din Constantinia a Indep. Belgice scriu cu data 18, fauru urmatorile:

Alalta ieri, reprezentanti marioru poteri se adunara in conferintia la sollea franceza, pentru a delibera la supra costiumii relative la desfiintarea proiectata a capitalulu nostru in Romania. Asta alficere, care revine seriosu pre tapetu, nu fostu prezentata si examinata in acesta seditia din punctu de vedere a anomalioru ce creceza in administratiunea romana manatierea unei adu si licentioru atutu de ocupatiunale si carea dace e inca reconnoctata de necesariu pentru Turcia, nu mai pot armonisa cu organizatiunea interiore de care se bicura acuu Romania.

NOUȚATI ESTERNE.

CONFEDERATIUNEA NEATRICEA.

Diurnalele impartiescuu centraste telegrafice din noa Prussia adresata Austriei in cestuina ducatoru. Indep. Belg. publica doua scrii, obiectu ale d'iu Londra si alta din Viena amenduna cu data 21. Faru s'ar.

Cea de Londra cuprind punctele urmatorie:

- 1) Dreptulu de a scoate feciori pentru mariu prussiana.
- 2) Cessuina din tienutul canalulu de media-nopte caktu resaritu, a la caru-a doua intrari intraru voru fi menite a primi vase de resbell.

4) Dreptuina telegrafeloru si a posteloru din ducatu Prussiei.

4) Ostira ducatoru asiedatu sub prefectu Prussiei fara ca pentru acestu contingente holsteinianu se lie obligata a parasi ostea federale.

Celu de Viena dice:

„Depesi Prussiei din 23. fauru presențea conditiunile principali, ca absolutu nedispensabilu la intamparea candu asensuina (ducateloru) pura si simplu nu s'ar admite, a nume:

- 1) „Conventiune maritima si militară.
- 2) „Dreptulu de a scoate marinarii.
- 3) „Regenburgulu redicata in fortortia federale cu dreptulu scachiisu pentru Prussia de a tiene acolo ostiri presidiarie (garnisioa).
- 4) „Portulu de Kiel intraritu cu presidarii prussian.

„Dreptulu de proprietate a supra canalulu intru cele doua mari.

A fara de acestu, Prussia nupa federatiunii dreptulu de a decide de sorta ducatiulu schleswigianu, carele nu e provencia federale.

FRANCIA. Diurnalele nedependenti nu se pronuncia forte favorabile a supra prevorbiri la „Juliu Cesare” Cele mai multe combatu teoriu predestinatiunii genitoru, care predestinatiune s'ar justifica s'ate. Uniu scrie: Diurnulu „Constitutionalulu” lauda si radica pana la nori istoriu la Juliu Cesare; adica sa vede apritu cat e si linguire. Procu se vede, nu se face vorba despre unu opu literariu istoricu, ci e si atribue si insemnate politice.

Diurnalele englese judeca mai favorabile omfita prevorbiri „Times” cugeta ca trebuie cunuta de mai multe ori, fiindu ca judeca seriosu despre natu'a barbariloru mari. „Morning Post” crede ca fi-care conventu din prevorbire trebuie studiatu pentru ca contine cheia politicei fiitoru a Imperatulu.

Unu avocat evreescu cu numele Cre-mieux adreaza diurnulu „Opinion” o scriere prin care i numele tuturor gidoviloru protestata contru sentintii intrubinate de Imperatulu in prevorbira opului seu, si in care se dice: „Iacu caal gidovii, restignose pro manitorulu loru.” — Parastantiu dice ca opulu Imperatulu e anecicla cesarismulu, (alustine la cea papale).

In comissaga de agenda a senatulu francecu, ministru de invecinamtu du Rouher a inastuatu proiectulu de lege ce se refecse la instructiunea populara gratuita si obligatoria.

Diurnalele clericali „Monde” si „Union” denigra cumea ministru papale la curtea francecu din Chigi, era si primitu scriere descuviintiaru de la Antonioli.

„La France” primese d'in Germanu in-cunoscutiarea camca Austria cere desadamaru.

Cu tiparulu lui TRATTNER-KAROLYI.

teritorialu pentru principatele de Elba si reformarea confederatiunii nemiciu scu ascurarea formalu a Venetiei, Ungariei si Galiciei.

„Patrie” primese d'in Messicu scrirea camca gen. Vicario n'a emisu pronuntiamentu Militei Imperiale messiciana a decina o bati a resolutiilor constitutiunii d'iu 3000 barbati sub conducerea lui Valdez.

TURCIA. Cetnuu intr'o corespondintia alu „P. B. urmatorele: De ctu-va tempu se vorbii ca intru mahomedani se manifestau unu miscametu importantu pe terenulu religiozaru; dar pana aciu nu se scia ca e in consta acestu miscametu. Tempulu descoperi si aceta. Este intru ei o partita ce nisue la reforme si zigurostate maru) se se starga din cartelu religioz; se se declariu postumulu de neciertata, si coranulu, care nu s'a tparitit nici odatu, se se tparfesi si latificata intru poporu; numele de „giur” (tane, necuratu) se nu se deo celoru-a de alta religioz; pentru ca si acete si au originea lor santa. Aderentiu aceti partite sunt forte multi si resariti prin tute clasele populatiunii, in ctu numeloru lor sune cam la 80,000 de inai. Ei asternura o petitiune colectiva atingatoru cu decina o ba si se doiescuie deadine, si se fi reconnocti cu costu propria. Guvernuu Sultanulu n'aua petitiunea in constadatiune, dar se crede ca asta secta se va inmulu rapede si va deveni la infintia mare, pentru ca intru credinciosii ei numera si persone de mare notabilitate, cari doiescu aceste reforme. Acestu evenimentu e de mare importantia, elu merita totu atentia.

VARIETATI.

„Cum inaintiescu casa noastra scolare” D'iu'tu epistola privata, ce o primimu d'in comitatulu Bihar-ei, estregema urmatorulu pasaj: „Te vei interesa a soci cum stama cu sebole poporanu, nu pota se ti duna unu conspectu generalu din lipsa datoru, me restringu numai la unu casa, care mare parte e analogu cu cele lalte, anume: P. O. D. Petru S'abo protopopulu Medialulu si inspect. dist. de scole, la 1861 para acuu'a a alieptu in 1874 e redanduri parte cu relatiiu parte cu cerevi pe la scolarele politice pentru delaturarea pedeceloru ce stau in calea invetiamentulu popularu, dar' tute doiescu nu avura nici unu rezultat. Spre mare atore trebuie licu se mai aduaga, ca deai d'iu numitulu anu paja, delegatorii politici se schimbarea adece, tot-a-si maricila lor absolutu fi romana, si si asta-d'iu sunt Romanu cei ce se facu vinovat de astu aparatur. Parca se d'iu tute loralu! Numitulu dist. protopopu s'ar intoru astu ctu-va. Ordinariu de Aradu, cesendu ca aceta-si e medelioscu pe cala Locuti-nitiu viciu de acetau loru . . .”

„Ni trebuecu diurnale. Lipsindu-ne spatiulu, reproducemu in estrazu urmatorelu d'iu corespondintia ce o primimu de la mana stinuta: Cestianile noaste nationalu nu pota fi deabute deliniu, caci spatiulu diurnaloru romane e angustu, deci ni trebuecu diurnale cari se apra mai adese-ori. Asta e parereu urtoru-a. Dar' cum vomu scripi noi asta trebuecu? Parerea mea este ca, la 1) cratiunulu d'iu spele multe ce le facemu pentru petreceri, si la 2) petrecerile nice incu potemu multa cutru; 3) se luamu exemple de la alte natiu, magariu astu patieni la namera si ctu diurnale sustine, caca prenumera toti ctu numai pota, dar' la noi nici cei cu stare bunisiora nu sprigniescu diurnalitatu. Sautemu in ajunulu unora cratiunale mari si ce vomu face cu diurnalele noaste cele mici?”

„Microscopiul, renumitulu generalu poloncu, petrecu de presenta la Parisu, unde legu cunoscutia cu o vedura avuta d'in cercurii emigrantiunale. Cunoscutia era se condaca la castor. Dar' vedu'a era doi feciori, cari nici de ctu nu se invoiacea la ctu, de aici se nascu o sumea trista ce si-avu locu in „Cafu Voltaire”, unde unu d'intra numitii feciori la trakeza pre generalu de urchie. Asta causu o senatiune forte trista in poloni, si numitii tuncu trasea a supra-le numele de ucigatori de pariti.

„Cameci tutele astu-felu ctu nici candu nu voru avu lipsa de aciu, se vendu de presenta prin belu. S'arica ca sunt mai teneatoru de ctu cele tute.”

„Pentru unicursoru lui Dante a votatu cratiuna Florentina, nou'a capitale a Italiei, o suma de 350,000 de franci.

Proprietariu si editoru: Sigmundu Pop; Redactoru responsitoriu: Alexandru Romanu.